

18. novembril 2009 Stockholmis toimuv EL - Venemaa tippkohtumine

Euroopa Parlamendi 12. novembri 2009. aasta resolutsioon ettevalmistuste kohta 18. novembril 2009 Stockholmis toimuvaks ELi ja Venemaa tippkohtumiseks

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Venemaa Föderatsiooni vahelist kehtivat partnerlus- ja koostöölepingut¹ ning 2008. aastal alustatud läbirääkimisi uue ELi ja Venemaa lepingu sõlmimiseks;
 - võttes arvesse 31. mail 2003. aastal Peterburis toimunud ELi ja Venemaa 11. tippkohtumise järel tehtud ühisavalduses püstitatud ELi ja Venemaa eesmärgi luua ühine majandusruum, ühine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, ühine välisjulgeolekualase koostöö ruum ning ühine teadus- ja haridusruum, mis hõlmab ka kultuuriküsimusi (nn neli ühist ruumi);
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi varasemaid raporteid ja resolutsioone Venemaa ning ELi ja Venemaa suhete kohta, eriti 17. septembri 2009. aasta resolutsiooni inimõiguste aktivistide mõrvade kohta Venemaal², 17. septembri 2009. aasta resolutsiooni energiavarustuse kindluse välisaspektide kohta³ ning 19. juuni 2008. aasta resolutsiooni ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta Hantõ-Mansiiskis 26.–27. juunil 2008⁴;
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa parlamentaarse koostöökomisjoni 16.–17. veebruaril 2009. aastal Brüsselis toimunud 11. kohtumise järel esitatud lõplikku avaldust ja soovitusi;
 - võttes arvesse 19. oktoobril 2009. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Venemaa alalise partnerlusnõukogu kohtumise tulemusi;
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa vahelisi inimõiguste teemalisi konsultatsioone;
 - võttes arvesse eelseisva, 18. novembril 2009. aastal Stockholmis toimuva ELi ja Venemaa tippkohtumise päevakorra projekti;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et ELi ja Venemaa suhted on viimasel kümnendil pidevalt arenenud ning toonud kaasa sügava ja ulatusliku majandusintegratsiooni ning vastastikuse sõltuvuse, mis tulevikus kindlasti veelgi suureneb;
- B. arvestades, et uue üldise koostöölepingu sõlmimine ELi ja Venemaa vahel, mille üle peetavate läbirääkimiste kuues voor toimus 2009. aasta oktoobri alguses ja järgmine

¹ EÜT L 327, 28.11.1997, lk. 1.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2009)0022.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2009)0021.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0309.

voor on kavandatud 2009. aasta detsembri keskpaika, on kahe partneri koostöö arengu ja tihendamise seisukohast jätkuvalt äärmiselt oluline;

- C. arvestades, et ELil ja Venemaal, kes on ÜRO Julgeolekunõukogu liige, on ühine vastutus stabiilsuse säilitamise eest maailmas, ning arvestades, et tõhustatud koostöö ja heanaaberlikud suhted ELi ja Venemaa vahel on eriti olulised Euroopa stabiilsuse, turvalisuse ja heaolu seisukohast;
- D. arvestades, et Venemaa ühinemine Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (WTO) aitaks olulisel määral kaasa Venemaa ja ELi vaheliste majandussuhete edasisele arengule, mille eeltingimus on, et Venemaa võtab siduva kohustuse täita ja rakendada täielikult WTO kohustusi, ning sillutaks teed partnerite vahelisele sügava ja ulatusliku majandusintegratsiooni kokkuleppele, mis põhineb tõelisel vastastikususel;
- E. arvestades, et energiavarustuse kindlus on Euroopale üks suuremaid väljakutseid ja Venemaaga tehtava koostöö tähtsamaid valdkondi; arvestades, et tuleb teha ühiseid jõupingutusi nii olemasolevate kui ka loodavate energia edastussüsteemide täielikuks ja tõhusaks kasutamiseks; arvestades, et hiljutine Venemaa otsus taganeda energiaharta lepingust muudab selle valdkonna suhted veelgi keerukamaks ning tekitab muret seoses käimasoleva energiadialoogi ja tulevaste arengutega; arvestades, et ELi suur sõltuvus Venemaalt imporditud fossiilkütustest õhustab tasakaalustatud, järjekindla ja väärtustel põhineva Euroopa lähenemisviisi arendamist Venemaa suhtes;
- F. arvestades, et ELi jaoks on ülimalt tähtis rääkida ühel häälel, näidata üles tugevat sisemist solidaarsust, võtta vastu ühine seisukoht ja keelduda Venemaa pakkumistest tugevdada kahepoolseid suhteid nendest huvitatud liikmesriikidega; arvestades, et ELi suhted Venemaaga peaksid põhinema mõlemapoolsetel huvidel ja ühistel väärtustel;
- G. arvestades, et arengud Venemaal tekitavad endiselt sügavat muret seoses demokraatia ja inimõigustega, kohtuasutuste sõltumatusega, meedia suureneva riigipoolse kontrolliga, Venemaa politsei- ja õigusasutuste võimetusega leida ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate mõrvade eest vastutajad, opositsioonivastaste repressiivmeetmetega, seaduste valikulise kohaldamisega ametivõimude poolt ning valimiste (sh 11. oktoobril 2009 toimunud piirkondlike ja kohalike valimiste) aususega; arvestades, et Venemaa Föderatsioon on Euroopa Nõukogu ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) täisliige ning on sellega võtnud endale kohustuse järgida demokraatia põhimõtteid ja austada inimõigusi; arvestades, et Euroopa Parlamendi 2009. aasta Sahharovi mõttevabaduse auhind anti Venemaa kodanikuõiguste kaitse organisatsioonile Memorial ja selle esindajatele;
- H. arvestades, et EL ja Venemaa saavad teha ja peaksid tegema aktiivset koostööd, et tagada rahu ja stabiilsus Euroopa kontinendil ja eriti ühises naabruses ning eelkõige selleks, et leida rahvusvahelise õiguse alusel rahumeelne lahendus konfliktile Venemaa ning Gruusia ja temast lahku lõõnud piirkondade Abhaasia ja Lõuna-Ossetia vahel, samuti konfliktidele Mägi-Karabahhis ning Transnistrias; arvestades, et Venemaa peaks täielikult austama oma naaberriikide õigust poliitilisele ja majanduslikule enesemääramisele;
- I. arvestades, et Venemaa ja Ameerika Ühendriigid jätkasid 19. oktoobril 2009 Genfis kõnelusi strateegilise relvastuse vähendamise lepingut (START) asendava uue kokkuleppe üle, mis tähistab esimest arvestatavat sammu Obama administratsiooni poolt

välja kuulutatud Ühendriikide ja Venemaa vaheliste suhete soojenemise suunas; arvestades, et Ühendriikide kaitseminister Robert Gates ütles 23. oktoobril 2009 Bratislavas toimunud NATO ministrite kohtumisele järgnenud pressikonverentsil, et Venemaa radarijaamad Gabalas ja Armaviris, mille ühiskasutuseks Venemaa ettepaneku tegi, võivad osutada väga kasulikuks Euroopa üldisele raketitõrjesüsteemile, mida Ühendriigid praegu loovad, avades sellega võimaluse Ühendriikide, NATO ja Venemaa partnerlusele ühise raketitõrjesüsteemi ehitamisel; arvestades, et Venemaa ja Valgevene korraldasid 18. septembrist 5. oktoobrini 2009 strateegilisi manöövreid, mis olid kooskõlas OSCE 1999. aasta Viini dokumendis sätestatud korraga, kuid tekitavad tõsiselt muret seoses nende vastavusega Venemaa ja Euroopa Liidu vahelise hea koostöö ja vastastikuse lugupidamise vaimule,

1. kinnitab veel kord oma veendumust, et Venemaa jääb jätkusuutliku koostöö arendamisel üheks Euroopa Liidu kõige tähtsamaks partneriks ning et ELil on Venemaaga peale majanduslike ja kaubanduslike ühishuvide ka ühine eesmärk teha tihedat koostööd nii ülemaailmsel tasandil kui ka ühises naabruses rahvusvahelise õiguse alusel;
2. märgib, et Stockholmi tippkohtumisel keskendutakse laialdasele majanduskoostööle, arutades eriti finants- ja majanduskriisi mõju ning selle piiramise meetodeid, samuti ettevalmistustele 2009. aasta detsembris Kopenhaagenis toimuvaks kliimamuutuse konverentsiks, energia- ja energiajulgeoleku aspektidele, viisarežiimi edasise liberaliseerimise aruteludele ja uut kahepoolset tugevdatud koostöölepingut käsitlevatel läbirääkimistel tehtud edusammudele ning püütakse lahendada paljusid rahvusvahelisi küsimusi, nagu Iraani tuumaprogramm ja Lähis-Ida rahuprotsess;
3. väljendab toetust eesmärgile kujundada tulevase suhteid Venemaaga pragmaatiliselt, keskendudes neljal ühisruumil põhinevale jätkuvale koostööle, uue üldise koostöölepingu läbirääkimistele ning varem võetud kohustuste ja sõlmitud kokkulepete täitmisele; kuid kinnitab taas kindlat toetust sellele, et uus leping läheks kaugemale lihtsalt majanduslikust koostööst ning hõlmaks ka demokraatia, õigusriigi põhimõtete, inim- ja põhiõiguste austamise valdkondi;
4. avaldab veel kord toetust eesmärgile, et Venemaa ühineks WTOga, kuna see looks võrdsed tingimused mõlema poole äriühingutadele ning aitaks suuresti kaasa Venemaa püüdlustele rajada moodne, mitmekesine ja kõrgtehnoloogiline majandus; palub Venemaal astuda vajalikud sammu, et kõrvaldada ühinemisprotsessi allesjäänud takistused, nimelt Venemaa eksporditollid, liiga kõrged raudteetasud kaupade veoks läbi Venemaa, maanteetasud kaubaveokitele ning liha-, piima- ja taimsete toodete impordipiirangud, pärast mida peaks EL avama arutelu vabakaubanduslepingu sõlmimise üle Venemaa Föderatsiooniga; soovib rakendada tõhusamat poliitikat mitmes lahendamata küsimuses, nagu intellektuaalomandi õigused, radioaktiivsed jäätmed, tuumaohutus, ELi kodanike tööloa jne; rõhutab, et Venemaa ametivõimud peavad tagama, et ELi kaubanduspartnerite ja investorite suhtes ei kasutata mingisuguseid diskrimineerivaid meetmeid, ning vaatama läbi majanduskriisi vastu võitlemiseks võetud meetmed vastavalt hiljutisel G20 tippkohtumisel võetud kohustustele; taunib asjaolu, et Venemaa ei täida oma kohustust kaotada järk-järgult Siberist ülelendude tasu, ning kutsub Venemaad kirjutama alla 2007. aasta Samara tippkohtumisel nimetatud küsimuses saavutatud kokkuleppele; tervitab sellega seoses Venemaa, Valgevene ja Kasahstani hiljutist otsust loobuda oma katsest ühineda WTOga ühe tolliliiduna, mis oleks läbirääkimisi aastate võrra pikendanud;

5. jälgib huviga Euroopa Liidu ja Venemaa vahel jätkuvat dialoogi viisarežiimi edasise liberaliseerimise üle; nõuab edasist koostööd ebaseadusliku sisserände küsimuses, paremat kontrolli piiripunktides ning teabevahetust terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse valdkonnas; rõhutab, et nõukogu ja komisjon peavad tagama, et Venemaa täidab kõik läbirääkimiste tulemusel kahe poole vahel sõlmitavas reisiviisade kaotamist käsitlevas kokkuleppes seatud tingimused, et hoida ära igasugune oht Euroopa julgeolekule; rõhutab sellega seoses inimestevaheliste kontaktide tähtsust ning nende soodsat mõju ELi ja Venemaa suhete arengule;
6. palub nõukogul ja komisjonil oluliselt suurendada jõupingutusi ELi ja Venemaa piiri ületamisega seotud probleemide lahendamiseks, osaleda konkreetsetes projektides ning täielikult kasutada uut naabruse ja partnerluse instrumenti ja Ühenduse initsiatiivi INTERREG vahendeid piiriüleseks koostööks;
7. ootab Euroopa Liidu ja Venemaa vahelise lepingu allkirjastamist, millega kehtestatakse energiajulgeoleku valdkonnas varajase hoiatamise mehhanism, mis hõlmab teavitamist, konsulteerimist ja rakendamist, ning palub eesistujariigil Rootsil ja komisjonil teha koostööd Venemaa ametivõimude ja Gazpromi ning Ukraina ametivõimude ja Naftohaz Ukrainyga, et vältida viimastel aastatel toimunud tarnekatkestuste kordumist;
8. rõhutab energiaalase koostöö vastastikust tähtsust Venemaa ja ELi jaoks, kuna see kujutab endast võimalust tihedamaks kaubandus- ja majanduskoostööks nende vahel; rõhutab, et selline koostöö peaks tuginema vastastikuse sõltuvuse ja läbipaistvuse põhimõtetele, samuti võrdsele juurdepääsule turgudele, infrastruktuurile ja investeringutele; palub eesistujariik Rootsil, nõukogul ja komisjonil kasutada tippkohtumist selleks, et selgelt juhtida Venemaa partnerite tähelepanu tugevdatud meetmetele, mida liit võtab sisemise energiaalase solidaarsuse valdkonnas, ning pikaajalistele vastastikustele negatiivsetele tagajärgedele, mida energiatarneprobleemid võivad kaasa tuua; kutsub Venemaad üles kiiresti viima siseriiklikusse õigusesse parimat rahvusvahelist tava läbipaistvuse ja avaliku sektori aruandluskohustuse kohta ning allkirjastama 1991. aasta piiriülese keskkonnamõju hindamise Espoo konventsiooni;
9. kutsub nõukogu ja komisjoni üles tagama, et energiaharta lepingu ning sellele lisatud transiidiprotokolli põhimõtted lisatakse uude ELi ja Venemaa partnerluslepingusse;
10. rõhutab, et ELi ja Venemaa Föderatsiooni vaheliste infrastruktuuriühenduste arendamine on kasulik mõlemale poolele ning seetõttu tuleks seda ergutada ning seda tuleks teha võimalikult väikeste majanduslike ja keskkonnakuludega; nõuab tungivalt, et Venemaa lähtuks energiakoostööprojektides ELiga energiaharta aluspõhimõtetest;
11. tunnistab, et selleks, et säilitada 50-protsendiline töenäosus, et kliima soojenemist suudetakse hoida 2°C piires, tuleb vähendada tööstusriikide heitkoguseid aastaks 2050 võrreldes 1990. aasta tasemega 80–95%; rõhutab arenenud riikide erilist kohustust võtta enda kanda juhtroll heitkoguste vähendamisel ning on seisukohal, et tööstusriigid peavad 2020. aastaks kokku vähendama oma heitkoguseid valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) soovitatud vahemiku 25–40% ülemise piiri lähedal; on sellega seoses arvamisel, et kõik tööstusriigid peavad seadma eesmärgid, mis näevad ette praeguste heitkoguste ambitsioonikat vähendamist, ning palub Venemaal vaadata läbi oma taotlus kasvavaks heitkoguste eesmärgiks, võttes arvesse oma suuri vähendamismõimalusi ning IPCC soovitusi, et hõlbustada kiire kokkuleppe saavutamist

Kopenhaagenis;

12. rõhutab, et Kyoto järgsed kliimamuutuse eesmärgid vajavad Venemaa täielikku toetust; kutsub eesistujat, nõukogu ja komisjoni üles töötama koos Venemaa poolega intensiivselt selle nimel, et 2009. aasta detsembris toimuval Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsil saavutatakse üldine auahne ja terviklik kokkulepe, millega hoitakse ära globaalse soojenemise jõudmine ohtliku tasemeni;
13. rõhutab, kui tähtis on osana ELi ja Venemaa inimõigustealastest konsultatsioonidest pidev arvamuste vahetus Venemaaga inimõiguste teemal, pöörates erilist tähelepanu Venemaa ametivõimude meetmetele inimõiguste ja ajakirjandusvabaduse kaitsjate turvalisuse tagamiseks, ning nõuab kõnealuste kohtumiste vormi täiustamist, et suurendada tõhusust, ning erilist tähelepanu rassismi- ja ksenofoobiavastastele ühismeetmetele, ning et protsessis saaksid tõhusalt osaleda Euroopa Parlament, duuma ja inimõigustega tegelevad valitsusvälised organisatsioonid, olenemata sellest, kas dialoog toimub Venemaal või mõnes ELi liikmesriigis; nõuab tungivalt, et inimõiguste kaitse peaks olema ELi ja Venemaa tippkohtumise tähtsamaid teemasid ning uue ELi ja Venemaa koostöölepingu oluline osa; kordab oma nõuet, et Natalia Estemirova, Andrei Kulagini, Zarema Sadulajeva, Alik Džabrailovi, Makšarip Auševi, Stanislav Markelovi, Anastasija Baburova ja Anna Politkovskaja tapjad tuleb leida ja kohtu ette tuua;
14. nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon pööraksid väga suurt tähelepanu Jukose endise juhi Mihhail Hodorkovski üle käivale teisele kohtuprotsessile, kus on juba praegu toime pandud protsessinormide raskeid rikkumisi; kutsub Venemaa ametivõime üles võitlema omavoli vastu, järgima õigusriigi põhimõtteid ja mitte kasutama kohtuvõimu poliitilise vahendina;
15. mõistab hukka Inguššias surnuks tulistatud populaarse inimõiguste aktivisti ja opositsioonitegelase Makšarip Aushevi julma mõrva; palub Venemaa võimudel võtta vastu ennetuslikke kaitsemeetmeid inimõiguste kaitsjate suhtes, näiteks alustada uurimist kohe, kui nende suhtes tehtud ähvardused saavad süüdistajale ja õiguskaitseüsteemile teatavaks;
16. kutsub Venemaa ametivõime üles täitma Euroopa Inimõiguste Kohtu kõiki otsuseid ning ratifitseerima kõnealuse asutuse reformimise protokollid võimalikult kiiresti; nõuab tungivalt, et duuma ratifitseeriks Euroopa inimõiguste konventsiooni lisaprotokollid nr 14;
17. kutsub eesistujariik Rootsit, nõukogu ja komisjoni üles kasutama tippkohtumist selleks, et selgelt väljendada ELi muret paljude rahvusvaheliste küsimuste pärast, mille puhul on Venemaa konstruktiivne koostöö Venemaa positsiooni tõttu rahvusvahelises poliitikas otsustava tähtsusega, ning vajaduse pärast tõhusama koostöö järele Iraani, Afganistani, Lähis-Ida ja teiste oluliste rahvusvaheliste küsimustega tegelemisel;
18. palub nõukogul ja komisjonil osaleda koos Venemaa valitsusega ühistes algatustes julgeoleku ja stabiilsuse kindlustamiseks maailmas ja eelkõige ühises naabruses ning rahumeelse lahenduse leidmiseks rahvusvahelise õiguse alusel konfliktidele Mägi-Karabahhis ja Transnistrias ning eelkõige konfliktile Venemaa ning Gruusia ja temast lahku löönud piirkondade Abhaasia ja Lõuna-Osseetia vahel;
19. väljendab sellega seoses heameelt ELi vaatlusmissiooni (EUMM) tulemuste üle, mis on

näidanud ELi valmisolekut ja võimet tegutseda rahu ja stabiilsuse tagamiseks otsustavalt ning aidanud luua 12. augusti ja 8. septembri 2008. aasta vaerahukokkulepete rakendamiseks vajalikud tingimused; kinnitab oma toetust Gruusia territoriaalsele terviklikkusele ning kutsub kõiki osapooli üles täitma võetud kohustusi; rõhutab, et ELi vaatlusmissioonil on volitused tegutseda kogu riigis ning nõuab missiooni takistamatut juurdepääsu Abhaasiale ja Lõuna-Osseetiale, mille andmisest seni on keeldutud; kinnitab taas oma täielikku pühendumust Genfi rahukõnelustele ning sellele, et EL, ÜRO ja OSCE jätkaksid kaaseesistumist nimetatud foorumil;

20. kutsub ELi ja Venemaad üles jätkama jõupingutusi, et teha edusamme Lähis-Ida rahuprotsessis ja leida lahendus Iraani tuumaküsimusele, eriti pärast seda, kui Iraani ning USA, Venemaa, Hiina, Saksamaa, Prantsusmaa ja Suurbritannia vahel saavutati 1. oktoobril 2009. aastal Genfis kokkulepe kütusekava osas, ning hiljuti avastatud ehitusjärgus oleva rikastamistehase üle toimuva ÜRO järelevalve all;
21. tunneb suurt muret rahvusvahelise julgeoleku halvenemise pärast, kuna duuma võttis vastu Venemaa presidendi poolt esitatud kaitsealase seaduse muudatused, mille kohaselt võib Venemaa kasutada relvajõudusid väljaspool riigi piire toimuvate operatsioonide puhul, kui on vaja tagasi lüüa rünnak väljaspool Venemaa piire tegutsevate Venemaa relvajõudude või muude relvajõudude vastu, mõne muu riigi vastu suunatud agressiooni tagasilöömiseks või sellise agressiooni ennetamiseks või Venemaa kodanike kaitsmiseks välismaal, millest viimane on eriti problemaatiline, kuna Venemaa jätkab illegaalselt passide väljastamist külmutatud konfliktidega territooriumidel ning Ukrainas Krimmis;
22. palub eesistujariigil väljendada ELi toetust Venemaa ja Ameerika Ühendriikide vahelistele kõnelustele STARTi asendava uue lepingu teemal ning algatustele, mille eesmärk on ehitada Ühendriikide, Venemaa ja NATO osalusel ühine raketitõrjesüsteem; väljendab optimismi, et STARTi osas jõutakse kokkuleppele 2009. aasta lõpuks;
23. nõuab tungivalt, et Ühendriikide ja Venemaa valitsus kaasaksid täielikult Euroopa Liidu ja selle liikmesriigid aruteludesse, mis puudutavad arengut raketitõrjekilbi küsimuses, sealhulgas raketiohu hindamist, et nad saaksid anda sel viisil panuse rahu ja stabiilsuse tagamisse maailmas ning eriti Euroopas;
24. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Venemaa Föderatsiooni valitsusele ja parlamendile, Euroopa Nõukogule ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile.